

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadásán vagy megőrséére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Erjedés?

(—a.) Egy év óta sajtósági látványt nyújt Tisza István grófnak, ennek a változatos politikai multtal, sokoldalú tudással és kétségkívül rendkívüli talentummal bíró államférfiúnak agitatórius működése.

Tavaly, amint a bankcsoport szerencsétlen politikája megbuktatta a koalíciót és alkalmat adott a régi szabadelvű párt feltámasztására, minden erejét harcra vitte, hogy pártjának a győzelmet biztosítsa. Hónapokon át fáradhatatlan agitációt fejtett ki és senki sem tagadhatja, hogy első sorban ennek tulajdonítható a munkapárt váratlan nagy sikere a juniusi választáson.

Azóta a párt irányítása képezi főgondját. Tárcát nem vállalt, de a főkérdésekben az ő szava dönti el a párt magatartását. Még akkor is volt erre gondja, mikor betegsége távol tartotta a politikai élet központjától, az agráriusok és merkantilisták küzdelmét a perrendtartás vitás paragrafusánál Tiszának egy levele döntötte el.

Most már, hogy a legveszedelmesebb kérdéseken túl vannak, Tisza minden figyelmét a jövő két nagy kérdésére a véderő reformra és méginkább a választójogra koncentrálja. Jól tudja, hogy ezen

fordul meg nemcsak pártjának hatalmon maradása, hanem egyúttal a magyar középosztály jövője és ami a fő, a választójog reformjától függ a magyar államnak jövője s a nemzetnek hegemoniája. És azért meggyőződése egész fanatikus erejével velette magát arra, hogy a nemzeti közszellemet e kérdésben irányítsa, előkészítse.

Ezért vette kezébe a tollat, ezért indította meg érdekes és tartalmas folyóiratát a Magyar figyelőt, mely teljes határozottsággal állást foglal a szociológusok, a pökhendi »mi tudósok« és a szabadkőművesek, valamint a nemzetközi szocialisták tervei, főleg pedig az általános titkos választói jog ellen.

Ez a törekvése annyira uralja őt, hogy a mult héten még ott is szóba hozta azt, ahol ennek semmi helye, a delegációban. Szóba hozta, pedig tudta, hogy pártjának radikális csoportja ezért haragudni fog s esetleg megbontják majd pártját.

Ez a mozgalom előbb megindult mintsem gondolták volna. A munkapárt radikális elemei közül Sándor Pál lépett ki elsőnek a fórumra, de úgy hirtik, hogy ott jelentkezik már mellette Bihar képviselője a nagyvárad László-páholy szónoka Várady Zsigmond is, kiről előre

látható volt, hogy Tisza konzervativizmusával nem fog sokáig békésen megférni. Ő már Justhékkel kacérkodik, kiket az általános választói jog feltétlen hiveinek tart.

Kiválásról beszélni természetesen ma még korai dolog, de tény, hogy az erjedés megindult. E miatt azonban maga a munkapárt sem igen fog buslakodni, mert az erjedés mindig tisztulással jár.

Az erjesztő kovász pedig ime az lesz, amit mi másfél évtized óta mindig hangsúlyoztunk: konzervativizmus és radikálizmus, vagyis közeledik a két világnézet összeütközése.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 6.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Az elnök bemutatja Tüdös János és Meskó László képviselők levelét. Az előbbi 6 heti, a másik 5 heti szabadságot kér. Elnök bejelenti, békésvármegyének a gyermekvédelmi törvények módosítása ügyében beadott feliratát, Kolozsmegye tisztikara feliratát.

Mikor Polónyi Géza belépett az ülésrembe, pártja élénken éljenezte; az éljenzés az egész Háza átragadt s a munka- és néppárt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Titkári jelentés.

Írta és a Nagyvárad Katholikus Kör 1911. március 5-iki közgyűlésén felolvasta: dr. Imrik Gusztáv

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Aki közülünk az utolsó évek katolikus társadalmi tevékenységét csak némi figyelemre méltatta: lehetetlen, hogy közömbös maradt volna ama küzdelem láttára, melyet hazánkban az ébredő katolicizmus vív.

Mert óriásokkal állunk szemben; úgy hogy reánk is találó Szt. Pálnak (az efezusiakhoz 6.12) írt egyik levele: »Nemcsak a test és vér ellen kell tusakodnunk, hanem Fejedelmek és Hatalmasságok ellen, a világ uralkodói ellen a sötétségben, a gonosz lelkek ellen a levegőben.« Vagyis nemcsak a test és vér rosszra való hajlama ellen küzdünk, hanem a sötétség fejedelmei és hatalmasságai ellen, amelyek hitünk s erkölcsünk várát bekerítették, ostromolták s bennünket a bűn által hatalmunkba akarnak hajtani.

Rettenetes tábor, gyűlöletteljes; rombolása

szörnyű; kihányja az államszervezetből, s a család tüzhelyéről mindazt, amit a szeretet beleépített.

Fáradhatatlanul dolgozik a trónok és oltárok felrobbantásán; s ha kegyetlen munkájával valahol célt ért, az egész világon szervezett serege ünnepet ül; s ma már nemcsak odúiban, de nyíltan tartják orgiáikat a szeretet romjain.

Ott dolgozik ez a tábor mindenütt; eddig csak páholyaikban végezték munkáikat; de ma már különböző egyesületek cégére alatt más-más címeken helyezkednek a törvény oltalma alá, hogy annál kényelmesebben és hatványozott erővel szórják széjjel sajtójuk útján mérgeiket, hazugságaikkal, rágalmaikkal, gyalázaikkal pedig lábbal tiporják ugyanazon törvényt, amelynek védőszárnyai alá vonultak s amelytől ezek után is bámulatba ejtő merészséggel követelik az oltalmat. S ha az államhatalom gonosz munkáikat megelégtelve, nagy ritkán némi erélyes intézkedésre határozza el magát: országszerte talpra áll a Szt. Pál emittette Fejedelmek és Hatalmasságok tábora; agitációival megtéveszti a hitközönyösök nagy tömegét s ezek szájalomra méltó igyekezettel

— bár sokan tudatlanul hajtják fejeiket a szabad egyesülés s más hangzatos jelszavakkal amazok igájába.

Közömbösek marachatunk-e hát ilyen titáni küzdelem láttára, midőn kath. vesérfiaink maroknyi csapatokkal szállnak szembe a szervezett Hatalmasságokkal, s emberfeletti munkát végeznek, hogy azt a hófehér zászlót, Krisztus hitét s erkölcsét valamiképp megvédjék?

Maradhatunk-e szégyenletes tétlenségben még mindig, midőn látjuk hogy a harc teljes erejével kitört s úgy egyházunk mint ker. magyar hazánk veszedelemben forog s midőn e harcban a napi munkát minden kereszténynek le kell rónia, mert végpusztulás fenyeget?

Vagy nyugodtan várjuk be francia és portugál testvéreink sorsát, kiknek síró s jaggató szavát napról-napra halljuk s fájdalmas panaszuikkal, hogy pár ezer ember a milliókkal mindenükből kiforgatta? Hiszen ha említett testvéreink fél annyi erőt fektettek volna hitük s erkölcsük védelmére, mint amennyit a szabadkőművesek romlásukra fordítottak, úgy csak hibából ismernék ezeket.

Tekintsünk magunkra mélyen tisztelt köz-

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

soraiból tréfás ovációk irányultak Polónyi Géza felé.

Rakovszky István (Polónyihoz) Minden meg van bocsálva. (Derűtség.)

Kállay Ubul: Az ötödik szakaszt fejtegeti közjogi szempontból. Ellene szól s aggódik, hogy ez a szakasz a jövőben valamely alkotmányellenes kormánynak precedensül szolgálhat s ez a kormány a szakasz folytatkozásait a maga jogtalan álláspontjának igazolására felhasználhatja. Példákkal bizonyítja, hogy a magyar törvény felületességére, miat bizonyító precedensekre hivatkoztak egyes kormányok. A szakasz a készfizetéseket lehetetlenné teszi. Részletesen reflektál Hammersberg és Lukács László azon beszédeire, melyek elsőbbségi szempontból is szükségesnek találják az ötödik szakaszt.

Hammersberg László aggályosnak tartja azt a szakaszt, mely alaptörvényeinkbe ütközik, megtagadja a főrendiház jogát és veszedelmes precedensül szolgál. A szakasz új szövegezését követeli. Nem fogadja el a szakaszt.

Szebeny Antal: A készfizetés szükségesét hangoztatja s mivel a pénzügyminiszter február 11-iki beszédében maga is elismeri a készfizetés hasznosságát, tárgyalását nem szabad elodáztatni. Cáfolja a pénzügyminiszternek azt az állítását, hogy külkereskedelmünk csökkent.

Elnök figyelmezteti, hogy fejtegetéseit hozza kapcsolatba az ötödik szakasszal.

Förster Aurél: Még az ilyen szolid embert is rendreutasítja!

Szebeny Antal nem fogadja el a szakaszt.

Ostffy Lajos: Ez a szakasz betetőzése akar lenni a készfizetések rendezésének, de sem rendezést, sem biztosítást nem foglal magában. Polemizál a miniszterelnök azon beszédével, melyben a készfizetésről szól.

Rakovszky István: Kijelenti, hogy ha két dolog nem volna a javaslatban, akkor a közös bank mellett foglalt volna ő is, pártja is állást. Az egyik a készfizetések elodázása, a másik az ötödik szakasz, mindenki követelte a készfizetések felvételét. Igérte a kormány, kö-

gyülés! Igaz, hogy egynéhány ember képtelen a lázítókkal szembe szállani; de két miért vagyunk annyi millió? Azért, hogy továbbra is folytassuk azt a szégyenletes önbecsmérlést? Vagy hogy a közönyösek szálnalmas csapatában öbibe tett kezekkel éljük egyik napot a másik után, észre sem véve, midőn mindenüktől meg vagyunk fosztva?

Kötelességünknek tartjuk m. t. kögyűlés, hogy Nagyvárad katolikusainak figyelmét e szemora tényekre felhívjuk, midőn egyesületünk 15 ik évi működéséről adunk számot. Kötelességünk, hogy helybeli kath. testvéreinket figyelmeztessük ama igazságtalan hadjáratra, mely a ker. államok és társadalom ellen indult s egyuttal felszólítsuk testvéreinket: gyülekezzenek körünk, segítsenek nekünk e nehéz küzdelemben.

Igaz, mi nem küzdhetünk az ellenségnek büns fegyverével. Nálunk a rágalom, az igazságtalanság, az erkölatelenség iltos. Mi öket semm egyéni, sem család, sem társadalmi jogainkból ki nem zárhatjuk, de nem is akarjuk. Mi keresztény fegyverekkel akarunk harcolni, a szeretet iszó kitartó munkájával; s bizunk a Magyarok Nagyasszonyában, hogy nem ringatoznak üres álomképekben; mert az ember szeme nem vakult el még annyira, hogy ne

vetelte Tisza István gróf. De nem lehetett keresztül vinni, mert ellenezte az osztrák bornirtság. Ez a bornirtság azonban a magyar gyönyörűsége alapszik. A végén aztán látja mindenki, hogy nem a bornirtak voltak bornirtak, hanem azok, akik a bornirtoktól rászédették magukat.

Attér az V. szakasz bírálatára. A szakaszt teljesen fölöslegesnek tartja, mert biztosan tudja, hogy a hat év alatt, amíg a szabadsalom tart, a szakaszban foglaltakkal senki se fog élni.

Polónyi Géza a készfizetések kérdésével foglalkozik. Ebben már legutóbb megegyezés jött létre mindkét részről, azonban az osztrákok sohse feleltek meg. Szerinte az 5-ik szakaszt teljesen ki kellene hagyni.

Polónyi után **Abrahám Dezső** szólt fel s ezzel az ülés 3 órákor véget ért.

A Szent László templom ügye.

A Vásárcsarnok építése és a Szent László-tér rendezése.

A Szent László-tér rendezésének kérdésével kapcsolatban most mindenképen a Szent László templom elhelyezését hozzák elő s egyesek úgy beszélnék róla, mintha a felett a város rendelkeznek.

Nagyvárad városának a Szent László templom legrégebbi egyháza, amelyhez történelmi emlékek és kegyelet fűződik. Lehet, hogy város rendezési szempontból nem a legmegfelelőbb helyen áll ez a kétszáz éves templom, de vallási szempontból éppen a legjobb elhelyezése van, a város főterén a legnagyobb forgalom a Szent László-téren. Hogy a nagyvárad i. szert. káptalan ellenzi a templomok más helyre való áthelyezését, ez csak természetes s ennek nem csekély okai vannak. De arról talán még lehetne beszélni, hogy a Szent

László-térnek más, városi tekintetéből alkalmasabb pontjára helyeznék át, az a terv azonban, hogy elvigyük a templomot a Szent László-térről, nem lesz keresztülvihető, mert az ellen a legvégsőig küzdeni fog a káptalan s bizonyára küzdeni fog az egyházmegye mindenkori püspöke is. Különben, aki egy kissé szétnézett az országban és külföldön is, az láthatta, hogy a templomokat lehetőleg mindenütt a fő tereken helyezték el.

Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága tegnap ülésében, a vásárcsarnok kérdésével kapcsolatban a templom elhelyezési dögát is szóvá tette s azon véleményben állapodott meg, hogy a Szent László-templom elhelyezését szükségesnek tartja és pedig Körözs-utca elejére, a Körözs-partra.

A szakbizottság ülésén **Komlóssy József** gazd. tanácsos elnökölt s a tagok nagy számmal voltak jelen.

A csendőriskola helye.

Komlóssy József gazd. tanácsos mint elnök bejelentette, hogy az új, végleges csendőriskola építésére a szerződést a belügyminiszter már aláírta. A nagyszabású épületsoportot a Rulikovszky-uton, a m. kir. honvéddhadapródiskola folytatásaként építik s erre a célra 10 holdnyi területet ad a város.

A szakbizottság a bejelentést tudomásul vette s a kért terület átadását javasolja.

Sztarill tervai és a templom elhelyezése.

Ezután a vásárcsarnok építése, a Sztarill Ferenc építész által készített terv a földbesüllyesztett vásárcsarnok és a Szent László-templom elhelyezése került szónyegre.

Sztarill Ferenc röviden ismertette az általa készített tervet.

Székely Tamás a színházi diszletráktár mögött levő tágas udvarban legjobbnak látná a vásárcsarnok felépítését.

Rimanóczy Kálmán elismeréssel adózik Sztarill Ferencnek a terv kidolgozásáért, de azt a kivitelt el nem fogadja. A vásárcsarnokot a Nagypiacon kell felépíteni. A templom elhelyezésére nézve az a véleménye, hogy a legszebb volna a Körözs-partra építeni, hatalmas pillérekkel, Vajdahunyad stílusban. Indítványozza, hogy a Szent László templomot semmiesetre se a piacon, hanem más helyen kell felépíteni, a vásárcsarnok pedig a Nagypiacon legyen.

Köszegky József főmérnök szintén a Körözs-parton tartja legszebb helyen elhelyezhetőnek a templomot. Sztarill maga is csak mint felvetett eszmét, dolgozta ki tervét, de az egészégi szempontból sem felel meg s a növényzet sem élne a vékony földrétegben. A vásárcsarnok építésével különben az egész kérdés elcsúszik.

Dr. Molnár Imre a Sztarill tervéhez nem szól. A templom elhelyezés kérdésében két elhatározás nézet van. Mint városi polgárnak és katolikus embernek is az a véleménye, hogy a templomot el kell helyezni. De ezt a kérdést most ne erőszakolják, hanem hagyják későbbre, amíg az ellenvélemények is belátják az elhelyezés szükségét. A piacot azonban már most szabályozni kell. 20 évvel ezelőtt ő indítványozta, hogy a Körözs-partot a Nemzeti hidig meg kell nyitni s ennek élére építeni a tem-

tudná elviselni a tiszta fényt; az ember szíve nem romlott el még annyira, hogy a ker. erények jótekonv hatásától meg nem indulna, s talpra ne állítaná a ker. seroget hófehér zászlóval kezében, kitartó busgó munkára, ker. egyházunk és ker. hazánk védelmére.

Ezen védelmi harcra tömörüljön kath. körünkbe minden jóindulata kath. testvéreink. *Hisszen az a hivatása kath. körünknek, hogy a katolicizmus munkájának gócpontja legyen Szt. László városában kivételesen most, midőn a Szt. Pál említtette hatalmaságok és fejedelmek elleni küzdelemben minden kath. egyének ki kell vennie a maga részét, amint a jó Istenől nyert tehetsége engedi. Ne riassanak el bennünket kicsinyes indokok, a lényeg az legyen, hogy minden kath. egyén ismerje el kötelezett segét a ker. magyar társadalommal szemben és azt, hogy e kötelezettségéből kifolyóan nemcsak kritikára jogosult, de dolgozni is tartozik.*

Adja a jó Isten, hogy így legyen s akkor Szt. László városának kath. köre egy ker. gócpont lesz nem 300 taggal, de ezerral, kiknek összetartását s ker. munkaerejét a Magyarok Nagyasszonyába vetett bizalom és kötelesség érzet fogja biztosítani.

(Vége köv.)

MEGNYILT!

Az új Rosenzweig-féle mellfűzőgyár

Szalárdi-utca 9. szám, saját ház.

Elegáns fogadó teremmel, fényes próbaszalonnal. Modern gépekkel felszerelt műteremmel. Hol a nagyrebecsült vevő közönség a következő előnyökben részesül: **Olcsóbb árak**, mert nincs az óriási boltbér, **szébb elegánsabb kivitelt és előzékeny kiszolgálás**, mert az üzemet a tulajdonos személyesen vezeli.

plomot. Az erőszakkal azonban nem sokra mennek.

Siket Traján a főmérnök tervét fogadja el. A templomot más helyre kell helyezni, mert úgy is kevés a sétatér Nagyváradon. Szeretné, ha a kinevezendő püspökkel érintkezésbe lépne a templom elhelyezése kérdésében. Be kell vinni a köztudatba a templom elhelyezésének a szükségét. A város vezetői kezdjék meg ennek a munkáját. Ő is katolikus ember, de szeretné a templomot megfelelőbb keretben látni.

Szarill Ferenc utolsó kísérletül készítette a tervet, hogy a piac a Szent László téren megtervezhető lenne. A templom a piacon más helyre elhelyezhető, de azt csak közös erővel lehet keresztülvinni.

Dr. Thury László felveti a kérdést, hogy nem lenne-e megfelelőbb, ha egy ad hoc bizottság küldöttségként eljárna a káptalannál.

Dr. Molnár Imre türelemre int. Nagy, százszázalékos bizottságról van szó, ezt csak a káptalannal együtt lehet megvalósítani.

Szokolay Tamás előbb a terület megszerzését ajánlja.

Rimler Károly helyesli a Szent László templom elhelyezésére nézve dr. Molnár Imre által mondottakat. Itt csak türelemmel lehet eljárni. Törvényhatósági határozat nem ér semmit.

A nagypiaci vásárcsarnok.

Kapcsolatosan ismertette Köszeghy József a Nagypiacra tervezett vásárcsarnok tervét. E szerint a vásárcsarnok a Nagypiacon, Zöldfa-utca tengelyébe, tehát a várba vezető útra építenék.

A bizottság tagjai azonban ezt ellenezték, mert a Zöldfa-utca és Vár közötti utat nem akarják elzárni, mire a főmérnök kérte, hogy csak elvben fogadják el a vásárcsarnoknak a Nagypiacra építését.

Ezután elvileg elfogadták a vásárcsarnoknak a nagypiacra építését. Szarill Ferencnek a tervéért elismerést szavaztak. A templomra nézve kimondta a szakközvetítő, hogy a Szent László-téren nem maradhat a bizottság legjobbnak találna, ha azt Körös-utca elején a Körös-partra építenék. Kíváncsún tartja a bizottság, hogy a tanács figyelemmel kíséri, miszerint házspekulációk a templom odaépítése elé akadályokat ne gördítsen.

A Szent László tér rendezése.

Ezután hosszú vita fejlődött ki a Szent László-tér rendezésére beadott ajánlatok felett.

A főmérnök ismertette az ajánlatokat. A beton munkára Rosenberg István adta le a legolcsóbb ajánlatot. — Az aszfalt három ajánlat érkezett: a Magyar Aszfalt R.-T., a Neuchatel angol aszfalt gyár és a Magyar-Horvát Aszfalt R. T. A magyar aszfalt gyár hengerelt aszfalt, az angol gyár kőaszfaltra és a Magyar-Horvát R.-T. öntött aszfaltot tett ajánlatot. Mivel az öntött aszfalt nem megfelelő, ennek ajánlatát nem vették figyelembe s így csak a másik két társaság ajánlatát ismertette a főmérnök. Az angol aszfalt-gyár kőaszfaltja a legjobb, de 23,000 koronával drágább.

A felszólalók mindannyian rámutattak a Rákóczy-ut minősíthetetlenül rossz aszfaltjára.

Rimanóczy Kálmán elítéli a magyar aszfalt gyár itteni munkáját, de hallotta, hogy azóta másutt jó aszfaltot is csinált. Erről kellene meggyőződni, s hátha jó munka mellett meg lehetne takarítani 23,000 koronát s a magyar ipar támogatásának is eleget tennék. Pénzbeli garanciát kell követelni.

Szokolay Tamás azt látta, hogy másutt jó

munkát végzett a Magyar Aszfalt R.-T., s ezért annak az ajánlatát fogadja el.

Siket Traján helyesli, hogy a magyar aszfalt munkájának jószágáról meggyőződjenek s ha nem megfelelő, ne is álljanak vele szóba, mert rossz munkáért nem ad semmit még a magyar iparnak se.

Köszeghy József kifejti, hogy a kőaszfalt sokkal jobb még a jó hengerelt aszfaltnál is s a 23000 korona ellenérték meg van a munka és anyag jószágában. A pénzügyi garanciákra nem ad semmit.

Dr. Moskovits Miklós elfogadja Rimanóczy javaslatát. Talán meg lehetne a kérdést akként oldani, hogy a munkát odaitételese esetén, kötelezettséget vállalna a magyar aszfalt r. t. a Rákóczy-úti rossz aszfalt kijavítására.

Rimler Károly polgármester azt látja, hogy a magyar aszfalt társaság ajánlatát senki se fogadja el. Ha ő a magyar aszfalt társaság iratait bevinné a közgyűlésbe s feltárná a szerződéseket, bosszantásokat, s hogy perbe vitte a várost, senki se szavazná meg részére a munkát. Itt semmiféle szerződés nem elég. Válaszolja azokat a herce-hurcokat, amiket a társaság a várossal szemben elkövetett. A város érdeke az előbb való.

A szakközvetítő érdemleges határozatot nem hozott, hanem abban állapodott meg, miszerint hívják fel a magyar aszfalt r. társaságot, hogy jelölje meg, hol készített az utóbbi öt évben aszfaltot s azokat egy bizottság: Köszeghy József, Rimanóczy Kálmán és dr. Moskovits Miklós vizsgálja meg s tegyen jelentést.

A Katolikus Kör közgyűlése.

Nagyvárad katolikusainak életében esemény minden évben a Katolikus Kör közgyűlése. Egy évi munkásságra tekint vissza ilyenkor Nagyvárad katolikusainak ez a központi egyesülete s a visszatekintésből erőt nyer a jövő küzdelemre.

A vasárnapi közgyűlés minden tekintetben eredményes év beszámolóját vehette tudomásul. A Katolikus Kör az elmúlt évben egyrészt kifelé jelentékeny részt vett az országos katolikus mozgalmakban, mikor a római nemzeti zarándoklatban és különösen a tizedik katolikus nagygyűlésen ugy maga a Kör, mint egyes tagjai jelentős szerepet vittek, — más részt a belső fejlődésnek is örvendetes jeleit tanúsította. Ennek a munkának intenzívebbé tételét lesz hivatva az is, hogy a közgyűlés rendes tagsági díjat évi 8 koronáról 12 koronára, az alapító tagsági díjat pedig 200-ról 300 koronára fölemelte.

Abban az indítványban, mellyel a választmány a tagsági díjak fölemelését a közgyűlésnek javasolta, benne foglaltatik még egy ígéret, melynek teljesítése kapcsolatban kell hogy legyen a tagdíjak fölemelésével. Ez az ígéret a kör új helyiségének fölépítésére vonatkozik. A Katolikus Kör fejlődése elérte azt a határt, amelyet a mostani helyiségnél elérhet; további fejlődés csak új, nagyobb helyiség mellett lehetséges.

A Kör vezetősége tudatával is bír ennek a körülménynek. Semmi sem bizonyította ezt jobban, mint báró Gerliczy Ferenc világi el-

nöknek a tagdíjak fölemelését kimondó határozattal egyidejűleg tett bejelentése. Az elnök ugyanis a közgyűlés viharos tapsai közt bejelentette, hogy 300 koronával a kör alapító tagjai sorába lép. A hol a vezető illetékes tényezőket ennyire áthatja az a tudat, hogy a Katolikus Kör fejlesztése, még jelentékeny áldozatokkal is, közszükséglet, ott bizalommal tekintünk a jövőbe, hogy Nagyvárad katolikusainak igazi otthona gyanánt nem sokára állani fog a Katolikus Kör új, impozáns, modern helyisége!

A közgyűlést a Kör nagytermében vasárnap d. u. 5 órakor tartották meg.

Jelenvoltak: báró Gerliczy Ferenc világi, dr. Karácsonyi János egyházi elnök, dr. Vucskics Gyula és Dus László alelnökök, Fetsler Antal felszentelt püspök, Grócz Béla kanonok, dr. Imrik Gusztáv titkár, Kugler Antal nyug. honvédeztudós, Sehuch Károly, dr. Suhajda György, Smazsenka Alfonz, Czeglédy Elemér, Oláry Gusztáv, Serly Viktor, Mellau István, Stachó Károly, Csátáry István, Óó Dezső, Kelemen Kálmán, Heiser Gyula, Fluck Dezső, Vattay József, Frankó Endre, dr. Hoványi Gyula, Gézy Lajos, Novák János, Buzássy József, Nozáky Rudolf, Csobánczy Lajos, dr. Géher Lambert, Andriská Károly, Imrik Zoltán, Sürger Bertalan, Heilinger József, dr. Molnár Imre, Szabó Ferenc, Szilágyi Dózsa, dr. Krüger Aladár, Straub Ferenc, Brém Lőrinc, dr. Mazurek Gyula, dr. Némethy Gyula, dr. Pataky Arnold, Bodnár János, Bakator József, Völgyi Gábor stb.

Báró Gerliczy Ferencz üdvözlőlvén a szép számmal megjelent tagokat, megnyitotta a gyűlést megállapította, hogy a közgyűlés határozatképes s a jegyzőkönyv hitelesítésére Frankó Endrét és dr. Géher Lambertet kérte fel.

Ezután dr. Imrik Gusztáv olvasta fel nagy gondal készült, tartalmas titkári jelentését, melyet lapunk tárcarovatában egész terjedelmében közlünk. A közgyűlés a szép jelentést élénk tetszéssel fogadta s dr. Hoványi Gyula indítványára elhatározta, hogy azt egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatja és érte dr. Imrik Gusztávnak köszönetet szavaz.

Az 1911. évi számadások megvizsgálására Láng József és Jankó Károly küldettek ki. A megvizsgált 1910. évi számadások jóváhagyatnak és Kelemen Kálmánnak, a Kör buzgó pénztárnokának a felmentvényt megadták, egyben fardhatlan és lelkes munkásságáért köszönetet szavaztak. Az 1911. évi költségelőirányzatot egyhangulag elfogadták.

Ezután a titkár a választmányának az évi rendes tagsági díjnak 12 koronára és az alapító tagsági díjnak 300 koronára leendő fölemelésére vonatkozó javaslatát terjesztette a közgyűlés elé.

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadván, báró Gerliczy Ferenc elnök bejelentette, hogy 300 koronával a Kör alapító tagjai sorába lép, amit a közgyűlés viharos tapsal és éljenzéssel vett tudomásul.

Módosították még az alapszabályok 19. §-át is akként, hogy az évi közgyűlés nem január hóban, hanem az év első negyedében tartandó meg.

Az évközben id. Felinek Ferenc és id. Kugler Albert elhalálozásával megüresedett választmányi tagsági helyekre egyhangulag Sehuch Károlyt és Oláry Gyulát választották meg s ezzel a gyűlés az elnök életével véget ért.

Meglepő köterejű.

Rendkívül kiadó.

Kitűnő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld.

Legelegánsabb estélyi czipők

és urak részére
báli divatezkek
legkedvezőbben

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

UJDONSÁGOK.

* **Jézus élete a Kath. Körben.** A nagyváradai katolikus körben ma, kedden, március 7-én lesz ezen ciklusban az utolsó előadás. Dr. *Némethy Gyula* theologiai tanár nagyérdekű előadást tart Jézus életéről s a leghíresebb festőknek az Üdvözítő életére vonatkozó képeit pompás, színes vetített képekben mutatja be. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

* **Az ügyvédi kamara új elnöke.** Vasárnap délelőtt a nagyváradai ügyvédek dr. *Markus László* elnöke alatt gyűlést tartottak, melyen megállapították a következő tisztújításra követendő eljárást. Megállapodtak abban, hogy dr. *Berkovits Ferencet*, a lemondott elnököt és *Rádl Ödönt* díszelnökké választják meg. Elnök dr. *Wallner Ödön* lesz, a ki eddig is kiváló sikerrel vezette a kamara ügyeit, al-elnök a kar egy régi, érdemes tagja, *Mihály Adolf*. Ezzel egy választmányi tagság megüresedik, melyre nézve megállapodás létre nem jött, ez nyílt kérdés marad a korteskedők és — az ön jelöltek számára.

* **Guttman József temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt *Guttman József* építész temetése. A halottas ház egyik nagy termében volt felállítva a ravatal, amelyen ezüsttel kivarrt bársony menyegyzet alatt, masszív érckoporsóban az elhunyt nyugodott. Körötte ezüst kandelaberekben gyertyák égtek. A temetési szertartást *Imrik S.* zoltán plebános segédlettel végezte. A szertartás végeztével az impozáns fekete halottas kocsira helyezték az elhunytat s elől a szebbnél-szebb koszorukat és szalagokat vivő diszkocsival megindult a gyászmenet a várad-olaszi plébánia templomba. A szentmise megtartása után a gyászmenet a temetőbe vonult, ahol a családi sírboltba helyezték az elhunytat. A temetésen jelenvolt a városi tisztkar *Bordé Ferenc* főjegyző vezetése alatt a városatyák nagyszámmal, ott volt *Fétsér* püspök és még számosan. A díszes és ipozáns temetést *Veislovits Adolf* és fia *Első* Nagyváradai temetkezési vállalata rendezte a tőle megszokott pontossággal.

* **Áthelyezés.** A m. királyi igazságügy-miniszter dr. *Petráss Lajos* berettyóújfalui és dr. *Sólyom Kálmán* székelyhídi kir. járásbíró-sági jegyzőket, a nagyváradai kir. törvényszékhez helyezte át.

* **Halálosítás.** Részvéttel értesülünk róla, hogy *Schöffler István* Leo minorita rendi áldozópap, id. kormánytanácsos, püspöki főgimnáziumi r. tanár életének 49-ik, áldozópapságának 25-ik, tanárságának 26-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek fölvétele után Szilágysomlyón folyó évi március hó 3-án délután fél 6 órakor meghalt. Temetése vasárnap délután 3 órakor, a város lakosságának impozáns[részvéte mellett ment végbe.

* **Bosznia és Hercegovina vetített képekben.** Már említettük, hogy ma kedden, március hó 7-én élvezetes előadásban lesz része Nagyvárad város közönségének. *Bálint Imre*, a m. kir. kereskedelmi muzeum aligazgatója nagy érdeklődéssel felolvasást tart Bosznia és Hercegovináról, amely felöleli az annektált tartományok viszonyait földrajzi, aetnographiai ipari, kereskedelmi és politikai szempontból. Annál nagyobb érdeklődésre tarthat számot az előadás, mert *Bálint Imre*, mint a boszniai és a hercegovinai ügyek előadója a kereskedelmi minisztériumban, nem más munkák után, hanem közvetlenül szerzett tapasztalatok alapján tartja meg előadását. Emeli a különben is élvezetes előadás érdekességét az, hogy pompás színes vetített képekben bemutatja Bosznia-Hercegovina népét, népviseletét, nevezetesebb közgazdasági intézményeit, épületeit, legszebb tájait, hegyeit és bájos völgyeit. Az előadás ma, kedden délután 6 órakor lesz, a városháza dísztermében. A rendezőség a hölgyközönséget is szívesen látja az előadásra.

* **Megyebizottsági tagválasztások.** Jelenleg két megyebizottsági tagság van üresedésben. Az egyik a *körösszakáli*, a másik *hagymásfalvai*. A két hely betöltése iránt a legközelebbi megyegyűlés teszi meg a szükséges intézkedéseket. Az igazoló választmányi április 20-át fogja a választás napjával javasolni.

* **Uj báró.** Ő felsége, a király madarasi *Beck Miksának*, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank elnök-vezérigazgatójának és törvényes utódainak a közgazdasági téren szerzett érdemeinek elismeréséül, a magyar báróságot adományozta s egyúttal megengedte, hogy előnevük épségben tartása mellett, a *Madarassy-Beck* kettős vezetéknevet viselhesék. Az új báró családjának egyik ága, már régebben lett bárói méltóságra emelve.

* **Loró község.** Az élesdi járásban van egy község, mely három községből áll, azonban még sem alkot valami nagy községet. Ez a hármass község legutóbb *Remetelőrév* nevet nyerte. All pedig ez a község *Loró-Ponor-Remec* községekből. Ugylátszik a három község nem tud megegyezni egymással és most Loró mozgalmat indított, hogy kiváljon a hármass községből és mint önálló község szerepeljen. A lorói lakosság e végből memorandumot adott be a belügyminiszterhez, ahonnan tegnap jött le az ügy a vármegyéhez a rendes eljárás megindítása véget.

* **Az igazolványos altisztek ellen.** Sopron vármegye törvényhatóságától tegnap átirat érkezett a vármegyéhez. Az átiratban arra kéri Bihar megyét, hogy írjon fel a kormányhoz a vármegyei napidíjasok érdekében. Legutóbb ugyanis a belügyminisztertől körrendelet érkezett, amelyben elrendeli, hogy a megüresedő irnoki állásokra a jövőben mindenkor az igazolványos altisztek neveztesse ki. A vármegyénél ugyanis nincsenek rendszere-

resített napidíjas irnokok, akik kellő jártassággal bírnak a megyei ügyekben és életcéljuk az, hogy a megyénél maradjanak és ott alapítsák meg jövőjüket. Ha ellenben az igazolványos altisztek nyernek velük szemben előnyt, úgy ezek a fiatal emberek teljesen elesnek minden reményüktől, de a vármegye is hátrányt szenvedne, mert az igazolványos altisztek az eddigi tapasztalatok szerint, csakis szolgáltnak váltak be, de semmiféle szellemi munkára nem képesek. Sopron vármegye átiratával a legközelebbi megyegyűlés foglalkozik. Hasonló mozgalmat már Bihar megye is akart indítani, így azonban fölöslegessé vált és csak csatlakoznia kell Sopronhoz.

* **Védekezés a kolera ellen.** A belügyminisztertől tegnap körrendelet érkezett, melyben a miniszter tudatja, hogy a kolera, ha most megszűntnek is látszik az végleges megszűnésnek korántsem mondható. Félt, hogy az idén esetleg újból fellép a veszedelmes járvány. Nehogy esetleg nagyobb bajok keletkezzenek ebből, a miniszter utasítja az alispánokat, hogy a már korábban foganatosított intézkedéseket a legszigorúbban ujjtsák meg s az ellenőrzést a hatóságok felelősség mellett eszközöljék.

* **Siketnéma gyermekek felvétele.** A siketnémák aradi áll. s. intézetének első osztályába új tanulókat vesznek fel 1911—12-re. Arad, *Békés*, *Bihar* és *Csanádmegyéből* és *Uj-arad* községből. Felvételért és esetleg segélyért folyamodni óhajtok még március hónap folyamán forduljanak egyszerű levélben az intézet igazgatóságához, ahonnan részletes felvilágosítást kapnak.

* **Vakmerő lólopás Biharon.** A régi lótolvajoknak is tolvajbecsületükre vált volna az alábbi eset, melyet bihari tudósítónk jelent. *Méhes Károly* bihari gazdálkodó szombat este, mielőtt lefeküdt volna, lovainak szénát adott, majd bezárva az istálló ajtaját, aludni tért. A lovakra az istállóban egy 16 éves fiu vigyázott. Ejjel 11 órakor *Méhesnek* az édesatyja kiment az udvarra, de semmi gyanusát nem talált, mielőtt azonban visszament volna, benézett az istállóba, ahol a jászolban ott aludt a fiu, a széna érintetlenül volt, de a lovaknak, valamint az új szekérnek és lószerszámuk hült helye volt. A megijedt gazda fellármázta az egész házat, majd a csendőröket értesítették a dologról. A csendőrök megállapították, hogy a szekeret és lovakat még este 9—11 óra között lopták el és azt a kerteken keresztül Szalárdra vitték. Szalárdon a lopás utáni reggel, a körösmában cigányok itak, de nagyon zárkóztak voltak és azonnal mentek. A csendőrség nagy apparátussal keresi a tetteseket.

* **Elfogott tolvaj.** Tegnap délelőtt egy ember a Sebes-Körözs szabályozó társaság épületének egyik cselédszobájába az ablakon keresztül bemászott s onnan egy drb szalonát elloptott. A lopást észrevették s a rendőrszemnek tudomására adták, aki a tettest elfogta s a rendőrségre előállította. A szalonna tolvaj *Kovács Béla* cipész-segédnek mondotta magát. A rendőrség letartóztatásba helyezte s intézkedett személyazonosságának megállapítása iránt.

* **Eitünt fiatalember.** *Zucker József* 16 éves, középtermetű, kerek arcú, szőke hajú, gesztenye-szín szemöldökű, kék szemű építész irodai gyabornok, e hó 3-án rokonai lakásából eltávozott s azóta nyoma veszett. Az aggódo-

Reggelizés előtt félpohár

Schmidthauer-fele

Használata valódi áldás gyomorba-
josoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elfrontott gyomort
2—3 óra alatt tel-
jesen rendbehozza.
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

szülők kéri, hogy ha valaki nevezett fiatal emberről valamelyes fölvilágosítást tud nyújtani, úgy szíveskedjék azt a rendőrség (bűnügyi osztály) tudomására hozni.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vétetnek.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló jószágú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybeesű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

x **Egy középkorú kath. özvegy nő** keres házvezetőnői állást papi vagy magános háznál, vidékre is elmegy. Cim a kiadóhivatalban.

NAGY OCCASIO!

Tavaszi ujdonságok megérkeztek kosztüm, bluz-kelmék, francia. delainok, csipkék, sejmek. Menyasszonyi kelenyőket vegyünk olcsón és megbízhatóan. Menjünk

RADÓ és KERTÉSZ-hez
Telefon 1030. Kossuth-u. 2.

11

x **Kellemes meglepetés.** Minden Jacobi-féle Antinicotin cigarettahüvely fadoboz igen érdekes Röntgen képeket tartalmaz. Utánzatoktól óvakodjunk és csakis a »Jacobi« jelzéssel fogadjuk el a világhírű Antinicotin hüvelyeket.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

x **Mezőgazdaságok, szeszgyárak** kasszetyók és magánlakásoknak, kiknek bármely gőz-, vízi, vagy motor üzemük van, a legolcsóbban jönnek ki a **villamos világítással**, erre nézve **Stern Adolf** nagyvárad electrotechnikai cég bárkinek szívesen szolgál felvilágosítással, részletes költségvetés, díjmentes. Ugyancsak berendez villamos jelző csengőket, telefont, villámhárítót készít, azonkívül csillárokat témből, bronzból, vasból galvanizálva minden kivitelben. A javított dr. Just-féle Wolfram-lámpák raktáron.

Tombolatárgyak

Legyezők

Nászajándékok

Játékszerek

Hegedű és hegedű-hurok

Utazó-kofferek és táskák

Téli árak: alsóing és nadrág

Bőr és kötött keztyük

Valódi szolingeni acélárak

Ridikulók, gramfonok

Ujdonság!

Ujdonság!

aluminium konyha-edények

Gál Ferencnél,

Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

x **A »Nagyvárad Messenger-Boy«** gyorsküldő vállalat szíves tudomására hozza az érdeklődőknek, hogy a futárok karján látható 693 szám a vállalat telefonszáma. Szükséges a számot feljegyezni, mert a folyton változó tavaszi időjárás miatt előforduló hirtelen megbetegedés esetén a vállalat gyorsan előteremt a házi orvost, megvárja a rendelvényt és gyorsan hoz gyógyszert.

Legelegánsabb és legmodernebb

fényképek

külföldi tanulmányok és tapasztalatok alapján

Molnár Jenő

(nának utóda) műtermében.

Borzalmas lesz a tavasz

azoknak, kiknek szőlőt és májfoltot hoz. Ezt egyedül a torony alatti **Ujvárosi drogéria** Hóvirág krémje szünteti meg.

Ifj. Kohn Sámuel-féle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN
míg a készlet tart

naponta d. o. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.

CZAPPALVI JÓZSEF

műelő, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel

358

Czapfalvi József.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak, ezüst dísz tárgyak és evőeszközök valamint zsebórák nagy- raktára.

Két portál eladó.

Vas és rézbutor

GYÁRTI RAKTÁRI

Székrenyágy egy matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Hanakó és társulata vendégjátéka.
Szerda: Liliomfi (Rózsahegy Kálmán vendégjátéka.)
Csütörtök: Elvált asszony.
Péntek: Trenk báró.
Szombat: Cigányszerlem.
Vasárnap d. u. Tatárjárás; este: Sárga liliom. (Ujdonság.)

Japánok Nagyváradon.

Pár éve csodálkozva és lelkesedve olvastuk a keletázsiai csatáiról szóló híreket, hogyan veri tönkre a japán az orosz hadi dicsőséget. Csodálkozva, mert mi itt Európa nyugatán az orosz egyszerűen legyőzhetlennek tartottuk és lelkesedéssel, mert mi magyarok úgy éreztük, hogy ott messze keleten, a magyarok első őshazája közelében azt a tartozást kapja vissza az északi szláv óriás, amelylyel mi voltunk adósai — Világos óta. Akadt tudós, aki vitatta, hogy a japánok atyáinkiai és még majdnem büszkék kezdünk lenni az atyafiságra is...

Természetesen addig japánt itt Magyarországon legfeljebb képről ismerhettünk.

A győzelmes harc óta megnőtt a kis sárga emberkének becsülete. A világ egyszerre kíváncsi lett arra a népfajra, mely meg tudta törni az orosz óriás legyőzhetlenségének varázsát, a japánok pedig nem fukarkodnak a kíváncsiság kielégítésével. Jönnek Európába szép számmal és bemutatják eredetiségüket a művészetben. Budapesten kiállítás rendeztek, ide pedig színészek közül jutott el négy.

Nem tudom, ugy van-e Japánban is, mint nálunk, hogy szinpadra az lép, akinek van hozzá megfelelő külseje is, szóval a szebb nők és férfiak, a kiket ki lehet állítani a lámpák elé. Ha úgy van, akkor a tegnapi előadás okvetlenül azt a gondolatot keltette, hogy ha ezek a japán nép legszebbjei, milyen lehet a többi! A csunya! Mert bizony Hanako önnagyságát és igen tiszteletreméltó társait a lehető legjobb akarattal sem lehet az emberi faj szépségének képviselői közé sorolni. Az ember színe elképped: hát ezek az apró bogáremberkének verték el csufosan a világ legnagyobb hadseregét? Ilyen egy Kuroki, egy Togo és ilyen a Togók anyja? Ha ma olvasnók a keletázsiai harci jelentéseket, még jobban elcsodálkoznánk. Egy ilyen gyöngye, törékeny népfajtól azok a csodás diadalok — ez a legfényesebb bizonyíték a mellett, hogy

egy népet úgy mint az egyént nagygyá vagy kicsinyé nem a külső, hanem a lélek tesz!

Csodálatos népfaj. Nem hódítóan szép, (sőt!) de győzni tud. A mit tegnap művészetnek bemutattak, az nálunk csak bábjáték számba megy és mégis van benne kifejező erő. Nyelvük egyhangú, torokból beszélnek, rettenetesen hadárnak, az örökös egyforma rövid szótagokból összetett japán szavak egy rekedt kereplőt juttatnak az ember eszébe és ők ezen a kezdetleges, szegény nyelven, melyen talán verset sem lehet írni, ki tudták fejezni a legváltozatosabb érzéseket. Zenéjük unalmas pengetés, európai fülre nézve élvezhetlen. Es erre a nekünk érthetetlen hangzavarra a kis Hanako olyan ügyes táncot járt, hogy megérdemelte a tapsot.

A két szindarab, amelyet előadtak, a mi feltogásunk szerint egészen kezdetleges, naiv dolog. De hiszen a baba nagyságu Hanakótól nem is lehet Gartrudis királyné szerepét kivánni. Az a fő, hogy a naiv darabokat mimikájukkal egészen érthetővé tudták tenni és nem egy jelenetben drámai erőt, máshol megint egészséges komikai érzéket áruáltak el. Mozdulataik ritka szabatosak, szinte esztétikusak, többször tulmesterkéltek. Legkiválóbb köztük a kicsi Hanakó. Mindkét darabban meg kellett halnia, e nélkül Japánban nincs dráma s a meghalást az ő sovány, sárga arcának olyan hü játékaival tudta kísélni, hogy tökéletes illúziót keltett. A másik női szereplő, Cho-Cho-San, továbbá Sato és Muracara urak inkább Hanako kísérői, de ők is megállották helyüket. Kuriózum kedvéért minden esetre érdemes őket megnézni. De az bizonyos, hogy a közönség köréből senkinek sem jutott eszébe elvállalni az etnografiai atyafiságot, még kevésbé a nyelvokonságot.

A két apró japán szindarab közt a zenekar Tosca egy pompás részletét adta elő Várad Aladár karmester kitűnő vezetése alatt.

A szoknyanadrág. A vasárnap esti előadás címét egész bátran meg lehetett volna változtatni szoknyanadrágra, vagy nadrágszoknyára, már amelyik szóösszetétel jobban tesz. Mert nem az operett volt most a fő, hanem az, hogy kinek szebb a nadrágszoknyája: Károlyi Leonának, vagy Zsigmondy Annának? Csatózó nyilatkozatok és kontra nyilatkozatok előzték meg a vasárnapi szoknyanadrág ütközetet, s így csak természetes dolog, hogy az előkelő izlésű nagyváradai közönség, mely egy-egy klasszikus opera, vagy Shakespeare-tragika előadása alkalmával, legjobb esetben félig tölti meg a nézőteret, vasárnap este zúfolva szorongott a mi kicsi színházunk minden zugában. A szoknyanadrág háború külső diadala egyelőre eldöntetlenül maradt; mind a két primadonna kapott a kétágu szoknyáért tapsot bőségesen. Annyi megállapítható, hogy a nadrágszoknya legfeljebb szinpadon foglalhat tért egy ideig, míg valami nagyobb bolondságot ki nem találnak; hiszen a szinpadon és a cirkuszban trikóban is megjelennek. Egyébként határozottan izléstelen dolog az egész új divathóbort. Eppen olyan, mintha férfi szoknyába bujnák. Minél »nadrágabb« a nadrágszoknya, annál fertelmesebb, s mikor nadrágos hölgy férfival táncol, határozottan az izléstelenség kiabál táncukból. Zsigmondy Anna nadrágszoknyája volt pazarabban kiállítva, az övé volt diszkrétebb, Károlyi Leonáé volt merészebb. Hogy melyiké volt izlésesebb? Hát az már

izlés dolga, amennyiben az izlésnek egyáltalán lehet valami köze ehhez a félnemű viselethez.

Igaz ni, majd elfelejtettük. Az Elvált asszonyt adták, a dallamos operett rendes sikerével.

Liliomfi — Rózsahegy Kálmánna. Holnap lesz Szigligeti Ede napja. A róla elnevezett nagyváradai színház áldoz a kegyeletnek, az író egyik legkedvesebb darabja, a mindig élvezetes »Liliomfi« bohózat előadásával, a mit az igazgató vendégjátékkal elevenített fel. Rózsahegy Kálmán, a legjobb magyar naturburs színész, a budapesti Nemzeti színház ünnepelt művésze a vendég, a ki a darab egyik főszerepét, Szellemfit játssza. A címszerep Tóth Elek sikerült alakítása, kivüle részt vesz az egész vigjátéki személyzet.

Sárga liliom. A színházban nagy buzgalommal készülnek a vasárnapi bemutatóra. A »Sárga liliom« Biró Lajos nagyszerű vigjátéka kerül ekkor bemutatóra elsőrendű kiállítás és szereposztás mellett, a mi előre biztosítja Nagyváradon is a nagy hatást.

Hanako második estéje. A tulcsigázott érdeklődés, ami a híres japán tragika és társulata iránt mutatkozott, csak részben nyerhetett kielégítést. Sokan nem juthattak jegyhez, alkalmuk lesz ezeknek ma este megismerni a japán színjátszás művészetét. Hanako második fellépésére is nagy előjegyzés történt, jegyek már csak korlátozott számban kaphatók. Hanako és társulata ma is a tegnapi két drámát adja elő.

EGYESÜLETEK.

A tűzoltók gyűlése. Az önkéntes tűzoltó egyesület biharmegyei szövetségének választmányát f. évi március hó 12 én délután fél 3 órakor Nagyvárad város székháza épületének 1. s emeleti bizottsági termében megtartandó ülésre ezennel egybehívom és kérem a választmány tagjait, hogy az ülésen pontos időben és teljes számban megjelenjenek. **Lukács Odón,** városi tanácsos, szövetségi elnök. Az ülés tárgysorozata: 1. Elnöki jelentések. 2. Grácz Lajos nvárad hivatásos tűzoltó parancsnok, szövetségi pénztárnok előadása a modern tűzoltói felszerelésekről. 3. A vármegyei tűzrendészeti felügyelet mikénti szervezésének tárgyalása. 4. Új önk. tűzoltó egyesület alakítása iránti akció módozatainak megbeszélése. 5. Pénztárnok jelentése a szövetségi pénztár állapotáról. 6. Egyr. Adolf nagyvárad lakos vizsállító készülékének bemutatása és felülbírálata.

S P O R T.

A Versenyegylet kérelme. A nagyváradai Versenyegylet tegnap kérelmet adott be a vármegyei yéhez, hogy a szokásos évi segélyt az idén is adja meg a törvényhatóság az egyesületnek. Az egyesület 500 koronát kér a megyétől. A kérelemmel a legközelebbi közgyűlés foglalkozik.

Uj virágüzlet!

Fratrices János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : csarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok

szép kivitelben, előnyös árak mellett.

Igazságszolgáltatás.

Virtus a korcsmában.

— Esküdttszéki tárgyalás. —

A múlt ősz egy vasárnap délutánján nagy mulatozás volt a pusztatoldi korcsmában. A legények és a nős emberek külön asztalnál ittak, egyszer csak azonban felkelt az asztaltól *Okrös Imre* 32 éves parasztagazda és botjával a legények asztalára csapott. Nagy összeakasztatás lett erre; a legények a megszorult embert a sarokba nyomták és már-már nem mulik el épen a dolog, mikor a többi emberek rábeszélésére sikerült valahogy megjuhászni a legényeket. *Okrös Imre* azonban csak fojtotta a mérgét és oda is mondta a fiuknak, hogy majd megadja ő még nek nekik a szájuk ízét. Viszszaszólt erre *Nagy Géza* a legények közül:

— Rám is mondta ezt, Imre bátyám?
— Rád is hát!

Ezután se szó, se beszéd *Nagy Géza* előrántotta bicskáját *Okrösnek* a mellébe szurt. Az ember nyomban meghalt sebébe. A korcsmai virtuskodásnak tegnap volt folytatása a törvényszéken, ahol dr. *Csulyó Béla* táblai bíró tárgyalta az ügyet, *Nagy Géza* ellen a kir. ügyészség szándékos emberölés büntette miatt emelt vádat.

A védelmet *Rád Odön* ügyvéd látja el, *Ügyész dr. Szolnok Jenő*. Tegnap a tanukat hallgatták ki. Itélet ma lesz.

TÁVIRATOK.

Fallières sem megy Rómába.

Róma, márc. 6.

Diplomáciai körök értesülése szerint *Fallières* köztársasági elnök véglegesen lemondott római utazásáról. Erről a *Kvirinál*t megfelelő módon értesítette.

Öngyilkos önkéntes.

Sopron, márc. 6.

(Saj. tud.) *Kalmár István*, aki e hó 1-sejé óta szolgál mint önkéntes az itteni gyalogságnál, ma szolgálati fegyverével föbe lötte magát. Tettének oka ismeretlen.

Heller váltói.

Arad, márc. 6.

(Saj. tud.) *Heller* váltóhamisításai tárgyában az újabb vizsgálat a hamisítások egész sorozatát hozták napfényre. Kiderült, hogy az eddigi letelepezéseken kívül még 50.000 korona értékű váltót hamisított. Érdekes, hogy *Heller Justh Gyula* nevére is hamisított váltót.

A testvérgyilkos.

Nagykikinda, márc. 6.

(Saját tud.) *Nagyterapia* fiatal földbirtokosát *Knób Endrét* ma szabadlábra helyezték. *Knób Endre* azzal volt vádolva, hogy testvérét *Knób Károlyt* meggyilkolta. A beszerzett adatok *Knób Endre* teljes ártatlanságát bizonyították.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitünő** hirtű **nevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Írta: *Hjalmai Knuth.*

Fordította: *Vörös József.* 32

Odalent eszembe jutott, hogy inkább kenyeret kéne kérnem. Nem tudtam dönteni, megálltam s tűnődtem. Semmi esetre sem! — mondtam végre. Nem szabad enned, ugyanazok a víziók, látomások és őrült gondolatok szállnak meg, mint azelőtt, s cikked nem kézzül el. Pedig be kell jutnod a kommandeurhoz! Semmi esetre sem! Elhatároztam tehát, hogy gyertyát kérek. Beléptem.

Az asztal mellett egy asszony áll; mellette apró csomagokban különböző fűszerek. A segéd, aki ismer, s tudja, hogy mit szoktam vásárolni, otthagya az asszonyt, becsomagol egy kenyeret s felém tolja.

— Nem! Ma mást, egészen mást akarok. Egy gyertyát!

Halkán és szerényen mondtam ezt, nehogy megharagítsam s eljátszam a gyertyához való juszom.

Szavaim savarba hozzák; kipked-kapkod; meglepte tán, hogy ezerszer mást kérek.

— Akkor tessék várni egy kissé — mondja s ujra az asszonyhoz fordul.

Az fizet, ökoronással fizet, melyből a segéd visszaad s távozik.

Most egyedül vagyunk.

Azt mondja:

— Tehát gyertyát parancsol!

Felszakít egy csomagot s kihuz belőle egy szálgertyát.

Rám néz; képtelen vagyok arra, hogy megmondjam, amit akarok.

— Hisz igaz is, már fizetett — mondja hirtelen. Egyszerűen mondja ezt s kioivassa az asztalra a csengő, pompás koronákat. Ot koronából ad vissza:

— Tessékl — mondja.

Allok, állok s egy pillanatig bámulva nézek a pénzre, érzem, hogy valami nincs rendben, de nem gondolkodom semmit s bámulom ezt a nagy kincset, mely előttem hever. Aztán gépiezen seprelem le a pénzt.

Szörte belebutulok a bámulatba, megsemmisülök a csodálkozástól; az ajtó felé megyek s megállok. A falat nézem, hol egy szíjon kis csengettyű lóg, alatta egy csomó zsinór. Bámulok.

A segéd azt hiszi, hogy beszélgetni akarok, s mialatt egy csomó csomagolópapírt rendezget, így szól:

— Ugy látszik, megint tél lesz.

— Hm! Igen, — mondom — ugy látszik.

Ugy... Igen korán volna...

Hallom, hogy beszélnek, minden szót hallok, mintha nem én beszélnék. Ökénytelenül, öntudatlanul beszélnek.

— Ugy? Azt hiszi? — mondja a segéd.

Kezemet a pénzzel együtt zsebre teszem, megnyomom a kilincset s megyek; hallom, amint jó estét kívánok s a segéd felel rá,

Alig haladtam egy két lépést, midőn beveszen szykították el a boltajtót s a segéd utánam kiáltott. Megfordulok, minden félelem nélkül megyek vissza, csak a pénzt tartom a markomban.

— Efeledte a gyertyát.

— Köszönöm; — mondtam nyugodtan — köszönöm! Köszöm!

Aztán lefelé mentem. Egy lámpa alá siettem, többször mego vastam a pénzt, mérlegettem s nevettem.

(Folyt köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Építésszek és építetők figyelmébe!

Hungária aszfalt elszigetelő és kátrány fedéllemezt Karbolineumot, kreolint, kátrányfestékeket

minden színben

legelőnyösebb árban és legjobb minőségben szállit:

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81 sz.

Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

TATRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Heiczler Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.

Készít a legjobb minőségű szövetekből reverendát és cimadát.

Egyenruhákat bármilyen fegyvernemhez, átalakításokat méret szerint.

Polgári ruhákat legolcsóbb árban valódi angol szövetekből készítek.

Levelezőlapra meghívásra helyben és vidéken mértékvtétel végett megjelenek.

Szíves pártfogást kér tisztelettel
Heiczler Ferenc.

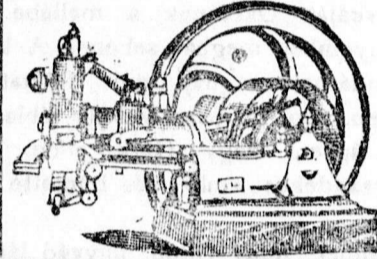
„M i i t?” — Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-féle Antiacotin cigarettahüvelyek fadobozban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi! Minden fadoboz érdekes Röntgen-képeket tartalmaz.

Drezdai Motorgyár R.-Társ.

Németország egyik legrégebbi és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben legjobb gyártmányu benzin-nyersolaj-, gáz- és petroleum-

motorokat és locomobilokat

valamint szívó gázmotorokat.

!! Meglepő újdonság !!

EGYETEMES GENERATORUNKKAL

a tényleges löerő óránként csak körülbelül 1 fillérbe kerül.

Főképviselet:

Gellért Ignác és Tsa

Budapest, Teréz-körút 41. Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás. —

Kedvező fizetési feltételek.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI” vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI” szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótallok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Kiadó lakások.

F. évi május hó 1-től kiadó Ujvárosban, Damjanich és Hármas-utca szegletén levő egyemeletes házban:

egy 5 szobás emeleti,
egy 4 szobás földszinti családi lakás,
egy 2 szobás garzon lakás, esetleg
egy 7 szobás emeleti családi lakás.
Egy tágas cementezett

AUTOMOBIL GARAGE

A lakások mind teljesen modernek, parkettel, vízvezetékekkel, villannyal és megfelelő mellék helyiségekkel vannak ellátva.

Értekezhetni a házmesternél, vagy telefonon 195. szám alatt a tulajdonossa.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

—: utólérhetetlen. —:

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é. — közönséget, hogy —

Kert-utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bármilyen e szakmába vágó munkákat.

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.

NIGRIN

(Fernelendé)

alegjobbcsipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállítás arany éremmel kitüntetve

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
 a megyei főtiszte-
 lendő papság szál-
 litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Valódi

**Mauthner-féle vete-
 mény és virágmagvak
 javított
 gazdasági vetőmagvak**

az állami magvizsgáló ál-
 lomás ólomzárrával el-
 látva 90 százalék csira-
 képességért szavatolunk.

181

Mezey János és Tsa

Nagyvárad, Szt. László-tér
 nagyvárad takarékpénztári
 :-: épület :-:

Telefon 249.

Telefon 249.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
 Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrényi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
 landók 5°-os kamatoztatásra, továbbá
 folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
 feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
 mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
 iparosok részére és foglalkozik minden-
 nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
 olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
 nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
 törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
 sit házakra és földbirtokokra.

**MEGELOZOTT
 MOSKOVITS
 ANATOMIAI CIPOGYAR**

==== **NAGYVÁRAD** ====
**KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
 BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET)**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle
 Wolfram lámpát**

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
 ben **75** százalék **megetakarítást** mutat fel. 40
 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
 képek és z-l á m p á k ugyancsak **legolcsóbb**
 áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
 ését, átalakítá-
 sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
 litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
 a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

81

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kapha-
 tók s a villamos telepen külön-
 e célra épített nagy

csillár-raktárunkat
 megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

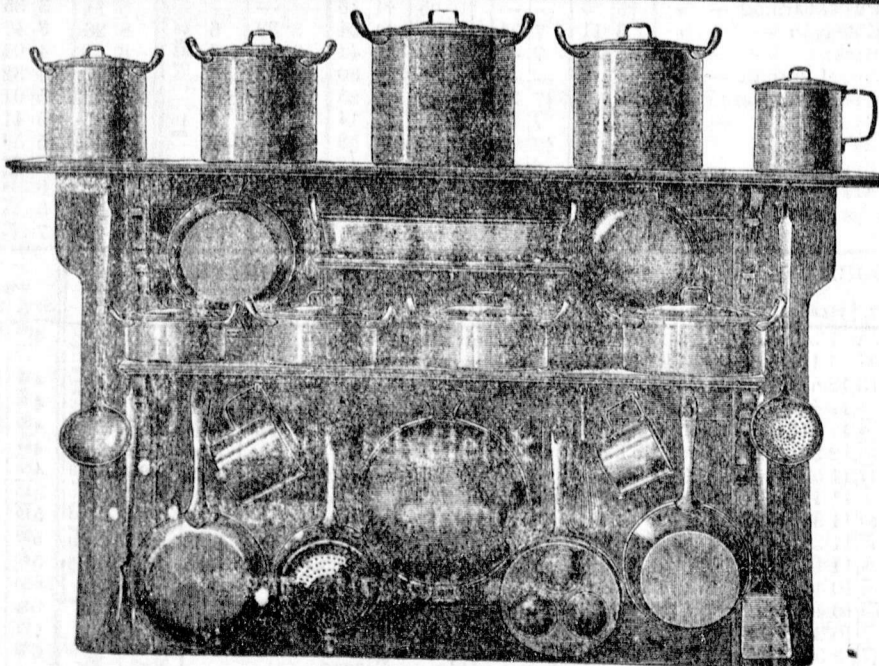
Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
 Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

**Modern
 konyhaberendezések
 zománcos és tiszta
 alumíniumból.**

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m. :
**szekrényágy
 3 matraccal**

K 19.50.

Gyermekágyak

K 26-tól.